

Australian Government

Agahdarî li ser AstraZenecaCOVID-19

Nûkirina dawî, 30-ê Tebaxa 2021

Derheqa vaksînê yê

Vaksîna COVID-19 Astra Zeneca ku dikare pêşî li ber COVID-19 bigre berîya merîya mirov nexweş bikeve. Di vê vaksînê de tû vîrûsa zindî a SARS-CoV2 ye, û nikare COVID-19 bigihîne we. Têda kodên genetîk pêşekî girîn ji ya vîrûsa SARS-CoV-2 heye ku jêra proteîna tûjek tîye gotin. Ev kod berdidin hindir hucrek hevpar vîrûzek cemidî (adenvorus) ku ew ji dikeve hidrê hucra we. Paşê bedena we kopiyek proteyîn a tûjek diafirîn e, û pergala ango sîstem a we a parazîyê fêrî şerê vîrûsa SARS-CoV-2 dike. Adenovirus (vîrûsa dibe sedema nexweşîya nefesê) hatîye gûhartin ku nikaribe di nav hucrêda koyiyek xwe çêbik e. Ev jî tîye vê watê ewê nikaribe li hicrê ango şaneyê da sedema îltîhabekê.

Lêxistina vaksînkirinê li ser xwesteka we ye û belaş e. Berî ku hûn derziyê li xwe bixin bidin hûn dikarin derheqa her fikar an ku pirsên we di derheqê derzî/aşîya COVID-19 hene li gel dabînkere xweyê parastinhe û/ an diktorên xwe ên malbathe ku GP ji tê zanîn, neqaş bikin

Vaksîna COVID-19 dibe li ser kesên temen 18 û metzintir bête bikar anîn, û bi ewleh û xwedan bandor e. Ragihandina bandorek gelek kêma hatîye dîtin piştî vaksîna AstraZeneca eve 'sendroma trombsîs bi trombosîtopenîya' (TTS), ku tevlihevbûna xwînê û asta trombotên xwînê kêma dike. Berjewendiyên vê vaksîyê ji rewşa xeterîya vî rizkî zêdetir e. Din av mezinanda hevparî ya TTS zêdetir. Weha ji bo kêmxistina vê xeterê-rizkî, Comirnaty (Pfizer) tîye tercîh kirin ji bo mezinên temenên wan jêrî 60 salî, û ji bo ew kesên xwedan dîrokek rabirdû ya serebral a tromboza sinusê ango reh mejî (cûreyek kelan a mêjî), thrombocytopenia (reaksiyonek kêmin a li hember dermankirin a heparin), (mada li dij xerabûyîna xwînê, tromboz a dibe sedema tevlihev xistina (zeximtirkirina organ/perçên hindirî a mirova) idiopatîk xwîna di nav zik de an sendroma antipfosfolipid.

Berjewendiyên vê vaksînê/derzî'yê

Vaksîna COVID-19 AstraZeneca ji bo mirovan bo bi nexweşî ya COVID-19 nekevin diparêz e. Bi taybetî ew pêşî li nexweşî, rakirina nexweşxaneyê heta ji mirinê jî diparêz e. Ev vaksîn diyar dike bi xwedan bandorek kêrhatî ye hem di dema test ango ceribandina klînîkî (berî bête pijirandin bo bikaranînê) û di lêkolînên li ser mirovên li 'cîhana rastîn' de li Înglîzîstanê û skotlandê kirine.

COVID-19 nexweşîyek ciddî ye dikare nexweşîyek pir xidar bi kesên xwedan hemî temenan peyda bike. Ew li seranserê cîhanê bûye sedema mirina bi mîlyonan û pêketina bi sedan mîlyon kesan enfeksiyonê. Vaksîlêdan hem takekesan di parêsin e û hem ji bi kimbûyîna belavbûyîna COVID-19 sûdê digihîne hemî mirovên di civakê da.

Kê dikare vê vaksînê lixwe bide

Mîrovên 18 salî û mezintir dikarin vê vaksîna COVID-19 AstraZeneca li xwe bidin. Din av mîrovên temen 60 salîyî da Comirnaty (Pfizer) ji vaksîna COVID-9 AstraZeneca zêdetir têye hesibandin ango tercih kirin. Lê belê wexta kû vaksîna Comirnaty(Pfizer) bi dest neket ew kesên temen 60 dikarin vaksîna COVID-19 Astrazenek li xwe bidin û heke hew mîrav bîyara agahdar girtibet li ser mêzîna berjewendî û xeterên vê aşîyê. Din bin mercên şewbê da, ji ew kesên 60 salî bi tûndî têye xwestin da kû ew bakslêdan a COVID-19 Astrazeneka di ber çavande derbas kin heke ewana nikanîye ku Comirnaty(Pfizer) bidest bixin.

Rizkên derzîlêdanê

Wek hemî vaksînên din, di be kû bi were hinek bandorên hesasîyetê bo kurt-demek biştf vaksîn kirinê peyde bibin. Ji wan hesasîyet ango bandorên hevpar bîştf lêdana vaksîn a COVID-19 AstraZeneca evin: êşa li devera cîhê derzî yê, an nermbûn, betilandin, serêş, êşa masûlan, ta û serma. Pirahîyan evan hesasîytan sivik û demkî, di nav 1-2 rojandan derbas dibin. Wek her îlacek an vaksînek, dibe ku hinek bandorê kêmtir hatine dîtin û/an nayên zanîn.

Tromboza bi sendroma a thrombocytopenia (TTS)

Vaksîna COVID-19 AstraZeneca xweya dike kû têkilîya wê bi ew bandorên kêmtir dîtin ku jêre tromboza bi sendroma thrombocytopenia (TTS) re heye,

TTS Çiye gelo?

TSS tevlihevûyîn (stûrî axwînê) xwînê (trombozon) û astên kêmtir ên di trombocîtên xwînî (trombocitopenî) pêk tîne, ev yek piştî lêdana vaksînê ev libata xwînê qasî 4-42 rojan pêk tê. Ev tevlihvî a xwînê li ser beşên cûde ên laşê mirovan peyda dibe, wek mêjî (jêre bi navê tromboza sinusê a mejî an CVST tê zanîn) an jî di binzîkde peyda dibe (tromboz a splançnik a idiopatîk)

TSS kêmtir dîtin, lê belê ew dikare mirovan pir nexweş bike û dikare bibe sedema egerên seqetî û an mirinê.

Mekanîzma kû dibe sedema TTS ji bi tevahî nehatîye zanîn, lê ev tê şîbhandin trombocîtopenîya ku hi hêla heparîn ve hatî peydabûn (an TIT), bertekek hindikîn a li hember derman kirin a heparin e.

Kêja komên/grûbên bêtir di nav rizka TTS da ne?

Rêjeya TTS ya ku li Avusturalya û derveyî welêt hatî ragihandin di nav mezinên ciwan de pirtire û dîyare jinan ji pirtir hevpar e. Lêbelê hînek bûyerê weha jî di nav mêrnan û mîrovên pîr da ji hatine ragihandin. Hîn ne diyar e ku jin di nav tetere ya mezintir de ne.

Li gorî agahdariya heyî, em nizanin heke mercên bijîşkî yên pêşwext hene ku dibe ku bibin alîkar ji bo pêşxistina TTS an eger çêbibe wê xerabir bikin.

Ma gelo vaksîna AstraZeneca bi ewlehîye bo ew mîrovên ku di raberdûyê de tevlihevîya xwîne bi wanre hebû ye?

Vaksîna Cominmatry (Pfizer) ji bo ew kesên xwedan dîrokek a serebrala thrombosis a sinusa rehê mejî an trombocitopeniya ku ji hêla heparin de hatî peydebûyîn, troboza rehên di hindirê zik de (mestenerîk, portalê rehên zik) an sendroma antifosfolipid ku bi trombozê ve di navbêna van hinek ji mercên kêmtir TTS dewekhevî hene. Heke berê bi were cûrek din ên tevlihevîya xwînê peydabîye, wek tromboza rehên kûr (DVT) an embolîzma pişikê (PE) an heke faktorên

metirsiyê yên ji bo gendelîna xwînê hebin, hûn hîn jî dikarin vaksîna AstraZeneca li xwe bidin. Tu delîl tune ku mirovên ku xwedan dîrokek rabordî ya celebên din ên lebatên xwînê ne, rîska wan a zêdebûna TTS ê heye an heke ew çê bibe ji wê nexestir dibin.

An jî xeterek riskê peydabûna tevlihevîya xwînê hebe, hûn dîsa dikarin vaksîna AstraZeneca li xwe bidin. Tû telî tune ku ew kesên kû berê cûrek din ên tevliehvîya xwînê bi wanre peydebû ye kû rizkê TTS wê bo wan zêdetir bike.

Mirovên ku ev mercên li jêr hatine dîyardibin li ba wan hebin *dikarin* vaskînan AstraZeneca COVID-19 *li xwe bidin*:

- Dîroka gurmîna xwînê li deverê tîêk ango cîhên pir caran li wir peyde dibe
- Zêdebûna meyla helandinê yak u bi navgîyina parastinê ne
- Dîroka malbatê ya lebatên xwînê
- Dîroka nexweşîya damarên dil an an lêdana xwînê a mêjî
- Trombokîtopeniya heyî an ya berê (kêmasî a rêja jimarên trombota)
- Yên ku terabiya atîkoagulasyonê digrin ên bi wanre helest a lêdana hevrêzkiirî ango coagulasyon a tabî

Li welatên ku vaksîna AstraZeneca bi berfirehî bikar anîne rêjeya giştî ya lebatên xwînê zêde nebûye. Pelikên xwînê bi gelemperî di nav nifûsê de çêdibin, û ne hemî lebatên xwînê yên ku piştî AstraZeneca COVID-19 li xwe didin dê ji ber derzîyên nebin sedem. Heke piştî vaxslêdana we tevlihevîya xwînê çêbibe doktor dikare testên xwînê çêbike da ku sedemê dîyar bike.

Wê çî pêbê heke ez cara pêşîn vaksîna astraZeneca li xwe bidim?

Ew mîrovên di her temenîda ên bi hesasîyetek nerênî bi wanre çênebîye piştî dosa wan a yekemîn a COVID-19 AstraZeneca bê xeterîyek xidar a hesasîyetê divê dosa xwe ya yekemîn ji her aynî cinsa vaksînê li xwe bidin. Agahîyên ji BY (Britanya Yekgirtî) radigihînin ku rizqê TTS bişî lêdan a doza derzîyê gelek kêmtir e, bi gorî ragihandinên heta neha 44 pêkan ên nerênî qewmîne ji wan 22.8 milyon dosa duwemîn a vaksîna AstraZeneca COVID-19. Ev ji dîyar dike ku bi gorî hesaban ev tê vê wata ku li hember her mîlyonek dozên derzîyan dîwemîn 1.9 rêja rewşan peyda kirîye (bi gorî ew riskên kû hatine ragihandin ên serê ew 14.8 bûyer serê her mîlyonek dosa yekemîn li Yekîtîya Qiralî).

Divê kî vê vaksînê li xwe mede

Heke we van vaksînan li xwe dabe dive gere hûn vaksînê li xwe medin:

- anafilaksî (celebek reaksiyona alerjik a giran e) ui dozek berê ya dermanê perûnê
- anafilaksî piştî pêgirtina li ser her lêdana wan lêdana vaksînê, poşîsorbate 80 ji di nav de
- dîroka sendroma lekeya kapilarî
- TTS piştî dozek berê ya vaxslêdanê çêdibe
- Bûyerey neyînî ya din a ku bi dozek berê ya vaxslêdanê ve girêdayî ye

Berîya vaksînê tiştin divên bîn berçav

Tedbîrên bo aşî/derzîbûyîne

Kesên xwedan mercên tayîbet dibe kû miqatek zêdetir li xwe bikin wek 30 deqe piştî vaksînê rawestî bo cavdêrkirinê an bi pisporên alerjî/hesasîyetê misoger bin. Ji karbidestên tewqîhatê/derzîyan bêjin heke bi were evana hebin:

- **hesasîyetek ji ber ew dozên vaksînên COVID-19 ên berê** bi were peydebû ye an ji ber hin maddên di wan vaksînan da
- **anafilaxîs/hesasîyetek gewre ji ber derzîyan and dermanên din.** Pêşkêşkar wê bi karibe piştrast bike bo we da ev madde û ên vaksînê hemanyekin a wan bi COVID-19

- re tune a kû
- mastocitozê pişterastbûyî a bi anfilaksiya duberekirî ya ku hewceyê dermankirinê ye

Heke nexweşînek we a xwînê hebye an dermanên bo tenikbûyîna xwînê bikar tinin (antîkoagulans) an ji digrin, ji dabînkere xwe ên derzîya parastinê li we dixê ra bêjin. Wê dabînkere derzîya parasîyê ji were bêje ka bi ewlehîye kû derzî li ser masûlên we bête xistin an na, û kad a herî qence kengê ye ji bo we.

Mîrovhen ku xwedan pergale/sîstema parastinê yê lawaz in (immunocompromise)

Kesên xwedan pergale parasîna lawaz (immunocompromise) in li ew kesên xwedan rewşek tibî ne kû sîstema wan a parastinê lawaz dike. Herweha ew kesên kû dermanên ji bo kû pergala parastîna wan didewisine, li tev kesên bi HIV radek zêde xeterîya girtina nexweşîya COVID-19 bo wan heye, radek bilin a rizkê mirinê.

Hikûmeta Australîya bi tundî pêşneyar dike bo ew kesên xwedan bunîyek lawaz û pergala parastîna (immunocompromise) wan bêhêz e ku derzîya COVID-19 li xwe bixin. Di nav doza vasîna COVID-19 AstraZeneca 'vaksîna zindî' tune ye. Ew barkêşên adenovirus li ser guhartin hatine çêkirin ji ber vê ew nikarin bibin an li şaneyên/hucrên din belav bibin. Ev ewle ye bo ew kesên xwedan pergala sîstema parzîyê (immunocompromise) a lawaz.

Ceribandineke klînîkî a vaksîna COVID-19 AstraZeneca li ser kesên bi nexweşîyek îltîhabî a HIV ya bi îstîkhar hatîye destpêkirin, hêvî tê kirin di dema zûrîrînda bête dîyarkirin. Em nizanin heke vaksîna COVID-19 AstraZeneca wê wek kesên din ev yeka ji bo ew kesên xwedan pergale parasînê lawaz wê bi bandor be an na. Îhtîmal heye kû wê bandorek kêmtir li wan bike, û ji ber vê yekê girînge da her piştî vaksînkirinê jî her ew pîvanên ewlehîyên parastinê wek dûmahîna sosyâlî berdewam bin.

Ji bo agahdarîya berfireh di derheqa bikaranîna vaksînan bo kesên xwedan pergale lawaz (immunocompromised) sardana vir bikin [COVID-19 vaccination decision guide for people with immunocompromised](#).

Jinên bi hemle/dûcan, şîrê didin pitikên xwe

Comirnaty (Pfizer) di nav mezinên jêrî 60 salî de, û jinên ku ducanî ne na şîrê didin. Piştî vaksîndanî ne hewce ye ku hûn şîrdanî rawestînin. Jinên bi hemle ango ducanî yê ku dozê yekem a derzîya COVID-19 a AstraZeneca li xwe dabe dikare ji bo doza xweya duyemîn na Comirnaty an ji COVID-19 li xwe bidin her çendî Comirnaty tê tercîhkirin ji.

Ji bo agahdarîya berfireh liser bikaranîna vaksînan ji bo jinên bi hemle û ên şîrê berên xwe didin zarokan biçin: [COVID-19 vaccination decision guide for women who are pregnant, breastfeeding or planning pregnancy](#).

Mîrovên ku berê bi COVID-19 ketibin

Hek hûn berê bi COVID-19 ketibin, ji ew kesên ku derzîyê wê derzî li we bixê re bêjin. Ew berpîrsîyar wê dibe kû pêşniyarîya sekna we bo şeş meha berî hûn ev derzî ya COVID-19 li xwe bixin. Heke nexweşîyek berdewamî bi ber eger a COVID-19 bi were hebe, ji bo kadek bi ewlehî li gel diktorên xwe misogerî bikin.

Herdû cins/markên vaksînan bo kesên berê bi COVID-19 ketibûn bête bikarînin.

Vaksîna COVID-19 AstraZeneca û zarok

Vaksîna COVID-19 AstraZeneca hate pijirandin da tenê bo kû liser mîrovên ji 18 salî û berjortir bi regek demkî bête bikarînin, wê neyê dayîn bo kesên ciwantir. Rizkê metirsîya COVID-19, nemaze nexweşîya giran, li ser zarokan ji ya li ser xortên mezin û kesên temen bilin kêmtir e.

Ewlehî ya vaksînê û ragihandina bûyerên neyînî

The Therapeutic Goods Administration (TGA) Rêvebirîya Kelûmêlên Dermanî nixandina hemî derzîyên li Australîya dike. Ev piştrast dike ku ji bo berî kû derzîyek bête bikaranîn, ew bi ewlehîyek, bandor û bi gorî standardek kalîteyek bilind hatibe çêkirin. Agahdarî di dereqa danasîya pêvajoyê a pejiwandina derzîyên COVID-19 hun dikarin li ser malpera [TGA website](#) bibinin.

Dê ewlehîya derzîyên COVID-19 bi awayek berdeyamî di dema bernama derzîdayîna COVID-19 da bête şopandin. Hun dikarin ew tesîrên seralî yê gumanbar ji ew kesên pişpor ê kû vaksînê li we dixwe re bêjin. Ewê bi fermî reportek bi ser navê we ji dayîra tenduristiya welayet an herêmin hûn li diminin an ji yekser ji bo Rêvebirîya Kelûmêlên Dermanî re bişîne. Therapeutic Goods Administration (TGA)

Hek tercîha we ewe kû hûn bixwe rapor bikin ji kerema serdana [TGA website](#) bo agahdarîya li ser awayê ragihîna bandorên seralî ên gumanbar ên ji ber sedema vasînên COVID-19 bikin.